

III. Z ŻYCIA NAUKOWEGO

Sprawozdanie z IV Laboratorium Kobiet Zespołu „Gdy Nauka jest Kobietą” Sala Lubrańskiego Collegium Maius UAM w Poznaniu 25 listopada 2021 roku

W tym roku seminarium, w swojej IV odsłonie, zorganizowane przez część zespołu rektorskiego „Gdy Nauka jest Kobietą ” poświęcone było karierom akademickim kobiet w naukach ścisłych. Badania zrealizowane zostały w ramach grantu Paris-Dauphine Foundation przez zespół z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i zespół z Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Ukrainie. Celem badań było prześledzenie losów oraz karier badaczek i badaczy, reprezentujących nauki ścisłe, na UAM, na Wydziałach Matematyki i Informatyki oraz Fizyki.

Université Paris Dauphine wraz z przylegającą do niego fundacją od lat promują badania i strategie wdrożeniowe, dotyczące równości i różnorodności na uczelniach wyższych. W tym zakresie realizują programy równościowe UNESCO i Unii Europejskiej. Konkurs dotyczył zbadania przyczyn niskiej reprezentacji kobiet w naukach ścisłych oraz wolniejszego względem mężczyzn tempa awansu zawodowego i skierowany był do szerokiego kręgu społeczności uniwersyteckiej, niezależnie od kraju czy tytułu naukowego. Złożono ponad 60 wniosków, do realizacji zakwalifikowano 5, w tym ten z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Ze strony UAM badania prowadził zespół kierowany przez Grażynę Gajewską. Jego skład tworzyły następujące osoby: Iwona Chmura-Rutkowska, Edyta Głowacka-Sobiech, Maciej Kokociński i Katarzyna Wala. Partnerem UAM jest Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza na Ukrainie (Tatiana Medina, Switlana Szudlo, Tetiana Lisova, Oksana Zabolotna, Liudmyła Zago-ruiko). Badania na obu uczelniach prowadzone były równocześnie.

IV Laboratorium Kobiet odbyło się 25 listopada w Auli Lubrańskiego Collegium Minus. W spotkaniu udział wzięła m.in. Pani Rektor prof. Bogumiła Kanińska oraz Pani Prorektor prof. Katarzyna Dziubalska-Kolaczyk.

Pani Rektor prof. B. Kaniewska otwierając spotkanie, powiedziała, że dzięki projektowi „Gdy Nauka jest Kobietą” będzie można budować przestrzeń przyjazną wszystkim. Stąd, potrzeba rozmów i konsultacji z koleżankami i kolegami z wydziałów ścisłych, eksperymentalnych, przyrodniczych, które mogą służyć wiedzy o tym, jakie jeszcze instytucjonalne ramy będą potrzebne, aby na uniwersytecie było wszystkim łatwiej.

„Gdy Nauka jest Kobietą”, jak przypominała Pani Rektor, nie jest projektem dla kobiet, ale o kobietach i dla wszystkich tych, którzy chcą budować na uniwersytecie wspólną przyjazną przestrzeń do pracy. I to jest jeden z celów projektu. Innym, o którym wspomniała Pani Rektor, było „ukobiecianie” historii UAM, czyli przywoływanie z niepamięci losów pierwszych kobiet – naukowczyń pracujących na Uniwersytecie Poznańskim.

Pani Prorektor prof. Katarzyna Dziubalska-Kołaczyk mówiła z kolei o promowaniu przez UAM logo HR Excellence Research oraz konieczności przygotowania przez uczelnię Gender Equality Plan. Prezentowane na Laboratorium wyniki badań są zatem, zdaniem Prorektor K. Dziubalskiej-Kołaczyk, elementem tego szerokiego równościowego projektu.

Główna część spotkania poświęcona była prezentacji wyników badań, prowadzonych w ramach trzech projektów o strukturze szkatułkowej, jak określiła to prof. Grażyna Gajewska – członkini zespołu „Gdy Nauka jest Kobietą”, i jako szefowa polskiego składu zespołu przedstawiła wstępne wyniki. Pierwszy i zarazem najmniejszy projekt: *When Science is a Woman. Factors Determining Women’s Scientific Careers in Poland (AMU) and Ukraine (CHNU)* dotyczył warunków pracy kobiet oraz mężczyzn w naukach ścisłych i został zrealizowany we współpracy polsko-ukraińskiej. Takie same badania, z wykorzystaniem tej samej metody, zostały przeprowadzone na wszystkich wydziałach UAM. I to był drugi, szerszy projekt, wyłącznie realizowany w Poznaniu. Natomiast trzeci projekt równościowy, o którym mówiła G. Gajewska, pokazał najszerszą perspektywę. Uwzględnił on bowiem ankiety z badań przeprowadzonych w 12 uniwersytetach Europy Środkowej: Litwy, Ukrainy, Czech i Polski. Również i te wyniki przedstawiła G. Gajewska. W ankietach, w sumie w skali Europy, udział wzięło 5000 osób, z czego większość stanowiły kobiety. Zauważyły one, że pomimo dobrych warunków pracy, na uczelni istnieje szereg czynników, które sprawiają, że czują się one dyskryminowane. Wskazują one między innymi na nierówny podział obowiązków, niedogodne godziny pracy, często uniemożliwiające łączenie pracy z życiem prywatnym, nierówny dostęp do awansów i tytułów. Kobiety pracujące na wydziałach ścisłych całą tę opisaną wyżej sytuację odczuwają jeszcze dotkliwiej. Z uwagi na mniejszą ich liczebność w strukturach wydziału, ich głos często nie jest słyszany. Co ciekawe, sytuację tę inaczej postrzegają mężczyźni pracujący na tych wydziałach.

Prezentację ilościowych wyników badań przeprowadzonych w UAM (ankiety) omówili wspólnie dr hab. Iwona Chmura-Rutkowska oraz dr Maciej Kociński.

Następnie głos zabrały przedstawicielki ukraińskiej strony projektu, dr hab. prof. PUP Oksana Zabolotna i dr Liudmyla Zagoruiko, które zaprezentowały wy-

niki badań przeprowadzonych w Czerniowieckim Uniwersytecie Narodowym w Ukrainie.

Prezentację jakościowych wyników badań przeprowadzonych w UAM (wywiady) przedstawiły dr hab. prof. UAM Edyta Głowacka-Sobiech oraz mgr Katarzyna Wala.

Na zakończenie Laboratorium głos zabrały przedstawicielki nauk ścisłych: dr hab. prof. UAM Ewa Banachowicz – Pani Prodziekan Wydziału Fizyki UAM oraz dr Edyta Juskowiak – Pani Prodziekan Wydziału Matematyki i Informatyki UAM, które w niezwykle ciekawej prezentacji pokazały obecność kobiet w naukach ścisłych od starożytności do czasów współczesnych. Podzieliły się także z obecnymi osobami na Laboratorium swoimi doświadczeniami „bycia” kobietą na wydziale ścisłym.

Edyta Głowacka-Sobiech

ORCID 0000-0003-3958-3859